

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 116 (2003)

Rubrik: Litteratura
Autor: [s.n.]

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 15.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Litteratura

Üna ballada biblica: L'istorgia da Daniel e'ls liuns

Versiun rumauntsch-putera da Gion Gaudenz da
Die Geschichte von Daniel und den Löwen in der Grube,
in: Klaus-Peter Hertzsch, *Biblische Balladen zum Vorlesen,*
Radius Verlag, Stuttgart 2002.

Introducziun

Fich casuelmaing avains nus udieu avaunt pü cu desch ans da las bunas balladas biblicas cha ün predichant tudas-ch, dr. theol. Klaus-Peter Hertzsch, avaiva fat in tudas-ch. Ün predichant svizzer avaiva piglio aint üna da quellas in sia predgia dal radio.

A d'eira gnieu dit a la fin cha scha's vögliä, as possa avair üna copcha da l'istorgia da Jona chi avaiva apunta fat part a quel cult divin al radio. Quel text m'avaiva plaschieu uschè bain, ch'eau l'avaiva ün pô pü tard tradüt in rumauntsch e publicho i'l Chalender ladin dal 1994: „E tuot il pesch es plain chaunt.“

Pür quista prümavaira essans gniews a savair cha Hertzsch nun ho miss in rima be ün'unica „legenda biblica“, ma güsta tschinch da quellas. Illa chesa editura Radius a Stuttgart ho el publicho ün bel cudaschet chi cuntegna, cun illustraziuns disegnedas, tuot quellas istorgias cun trats suvenz bod fantastics, ma cun ün fich bun sen.

A do dalum in ögl cha Hertzsch ho ün talent tuot particuler per savair piglier our dals texts biblics que chi vo bain per üna ballada, ün raquint condenso, da las voutas cumpletto cun l'egna fantasia, ma adüna uschè, cha'l scopo biblic dvainta pü evidaint ed inclegiantai-vel pussibel. Cun bun indschign e cun granda facilitated poetica es ieu Hertzsch a l'ouvra e s'ho acquisto cun sias adattaziuns bgers amihns da quist gener litterar.

Düraunt nossas vacanzas da prümavaira, a las rivas dal mer a Jesolo sper Vnescha, d'he vertieu dal tudas-ch duos da sias prouvas. Quella da Daniel, in sieu exil in Babilonia, cumpera cò suotvart. Spraunza cha bliers la legian cun profit! (G.Gz.)

L'istorgia da Daniel e'ls liuns

Il raig chi dvaint' uoss' important
ho nom Darius, hom pussaunt.

Sieu sögl es grand, cha pigl' il fled,
da tuot cugnuosch' el la mited.

Scha's vulai' ir per tuot intuorn,
dal bger cha d'eira s'gniva stuorn.

Las linguas d'eiran svariedas,
las vias bunas, salaschedas.

Darius faiva da's der vi -
sa chargia crescha mincha di.

Eir ün tel raig ho be duos mauns,
sieurs sforzs sun bod bod surumauns.

Uschè el tschercha homens scorts
chi güdan e chi'l daun rapports.

In tuot ils circuls, diligiaints,
s'haun miss a l'ouvra tuot cuntaints:

Vicaris tschernan, tesoriers,
rapreschantants cun lur chaschiers.

Perfin quels ourasom tal mer
vaivan eir els uoss' ün nuder.

E pür l'chastè, il lö centrel,
d'eir' occupo bain sainz'inguel.

In quel furnier dischordino
es gnieu tuot restructuro.

Mess gnivan aint da tuottas varts,
parts amiaivels, parts testards.

S'inclegia ch'in lur pusiziun,
pü d'ün tscherchaiv'admiraziun

ed aintacuaint, scu taunts rambots,
staivan scrivaunts e quels pü ots.

Ma be per se ho reservo
il raig la bella part davous.

D'la glüsch d'juvels el circundo,
suvenz s'sentiv'abanduno.

Alur'el giaiva our ils üerts,
be per tadler lo ils concerts.

Vaschs d'or in lingia fin tal god,
e bügls sagliaints giaivan in ot.

Las bes-chas d'eiran in praschuns
e giò la foura dals liuns.

Lo Darius minchataunt s'fermaiva
e quels bes-chuns attent guardaiva.

El vezza cha cur ch'es fich chod,
ls'liuns nun as schmuantaivan bod.

Ma ziev'ho'l vis cu saglian sü,
cu's squassan e nu suosdan pü.

Suvenz a vaun sü-giò in faira
da la damaun infin la saira.

E cur ls'rapazs vegnan pavlos,
dals sbregs bgers s'haun zuond spavantos.

Ushè que giaiva di ed an,
e propi üngün pigliaiva dan.

Darius ün hom vaiv'in ögl
chi d'eira fras-ch e bricha vegl.

Il raig quel ho zuond avanzo,
fin ch'el süsom bod es rivo.

Da nom el d'eira Daniel,
rivo el d'eira d'Israel.

Tuot que ch'el faiva reuschiva,
per tuot incletta el survgniva.

Fin cha Darius as ho dit:
„A quel fatsch eau mieu prüm-elet.“

El d'eira scort e vigilant,
scu bgers Güdevs ün emigrant.

Ushè l'ho el prop'aduzo,
e prüm cusglier el füt numno.

LS'cusgliers dal raig d'eiran in trais:
Ushè la regla d'quel pajais.

Daniel güst lo füt edücho,
inu'l grand taimpel d'eira sto.

Allò il Segner as stimaiva,
già als pittins d'urer s'muossaiva.

Digià püs ans el d'eira lo,
a bgera glieud vaiv'inscuntro.

D'increschantüna gniva'l prais,
ma tгнаiva que ch'el vaiv'imprais.

Ushè trais voutas mincha di
pigliaiva el e giaiva sü,

sü suot il tet da sa chesetta,
laschaiva cha tuot oter stetta.

Lo in sa staunza suot il tet,
ludaiva'l Dieu, dschav'el sieu led.

Sa fnestra d'eira orienteda
güst vers il lö da sa raspeda.

Turnaiv'alur'a la lavur
e lavuraiva cun ardur.

Uschè que giaiva an per an,
ma già s'approsm'ün trid orcan,

e bod dandet il tschêl s'ins-chüra.
Per Daniel a vain ranchüra.

Güst sieus collegs nun haun incletta
ch'el do taunt pais a sia cretta.

Ed els scuttaivan, d'eiran grits:
„Nun es que tuot bod scu ün viz?

Il raig voul - que es bain da rir -
da quel ün prüm cusglier fer gnir!“

E tuot ils oters impiegos
chi d'eiran bger pü poch sculos,

quels dschaivan: „Guardè be quist tev,
quist ester, quist blagun güdev!“

Els il vulaivan scravuner,
per cha Darius il stess frener.

Adüna vaivan l'ögl sün el,
per vair sch'el nu fess qualche fal.

Alura gessan els tal raig,
e que füss sieu grand svantag.

Trapler il vlaivan sün manzögna
u sün l'ivöl u fand putrögna,

sch'el be schmanchess que agravant
u fess marena lavurand!

Ls'füss sto a dret sch'el drumanzo
as vess u'l fos vess chastio.

Ma pü cha els il controllaivan,
main pchos cha vi dad el chattaivan.

Tuot faiva el fich conscienzchus.
Schi laschè'l ster, vus malizchus!

Ma uossa disch ün hom malign:
"Eau crai d'avair chatto l'rampign:

Quel hom, quel ur'ün pô da memma.
Cun que al fains clapper la temma."

„Schi, chappa dai! fain scu tü disch!“
A stüdgian our ün plaun fich glisch:

A vaun tal raig scu'ls desperos -
lur plds sun noschs, lur plds sun fos.

Lur schef disch: „Raig, nus tuots insembel -
persunas chi manains il rembel -

nus ans vain dit: „Il temp es cò,
cha tü stust gnir pü onuro:

güst scu ün Dieu e cunt da tschèl,
davent dad hoz, in möd fidel.

E sgür cha tuot ils radschunaivels
a tieu vulair sun favuraivels.

Pür di ch'aint tals liuns tremends
vegnan büttos ils renitents.

Decid'uschè, in möd liant,
cha iminchün saro culpant,

minchün chi'ls prossems dis vegnants
uress tar oters Dieus pussaunts

cu be tar te, stögli murir.
L'decret füss cò, quel t'po servir.“

Perfin il titel saun proveder:
„Ledscha dals Persers e dals Meders!“

Cun oters plets: Que suottascrit,
que vela fin ad infinit.

Darius es sto inchanto,
da la proposta lusingio.

El suottascriva sainza scrupels,
per fer que nu druvet brich hoppels.

Ils oters ieus sun cun hallo.
„Uossa Daniel gnaro traplo!“

Da que dalum gnit bajaffo,
ün vent la nouv'ho deraso.

Scu ultim od'la eir Daniel.
Tuot chi riaiva, l'cuviv'il mel.

A quels el giaiva be our d'via
e dschaiv': „Ün raig nun es ün Dieu!“

Cur el a chesa po turner,
sü tal fnestrign vo'l ad urer.

El dschaiva psalms ed urazchuns,
chantaiva psalms melgrô ls'charduns.

Ma'ls homens noschs d'la chanzlaria,
quels d'eiran plains da schigliusia.

Sun ieus sü, haun spiuno:
haun vis il giuven inschnuglio.

Ün disch: „Vezzais, sü fat
l'avains traplo, quel pover mat!“

E tuots haun dit: „Uossa savains,
quecò bain cler al raig nus dschains.“

A vaun. L'daun pos, almain intaunt.
Daniel, quel chaunta inavaunt.

Ziev'i'l chastè fo'l sa lavur
scu aunz e na cun main umur.

Ils oters haun puto al raig,
tuot al Güdev per spür svantag.

Quel disch: „Vus triumfais,
intaunt mieu fal as fo palais!“

Il raig ils vlaiva bunier
e sieus rimuors als fer incler,

ma els, granders, haun uossa dit:
„Ünguotta, tü hest suottascrit!

Aunch'hoz stu'l ir cun sas chanzuns
aint illa tanna dals liuns.“

Els, rafichuoss, haun insistieu.
Turner il raig nun ho pudieu:

„Sun sves la cuolp', he suottascrit.
Eau am varguogn, que es sto trid.“

La guardg'es gnid'. El do cumand:
„Daniel, ch'el vegna inavaunt!“

Il raig as s-chüsa: „Que'm fo mel
cha quist güst chall'il pü fidel.

Eau quella ledscha mê mê pü
nu vess stuvieu metter sü!

Ma tü tar Dieu hest bger uro.
Po der cha Quel güder ans po.

Tas urazchuns sun fors'ün vuor
chi ans protegia scu'na tuor.“

Ed uossa vaun els sainz'amur
cun el, scu'l füss ün melfattur.

Tuot chi'd es stut, ch'el cufforto
e tuot serain es ieu giò.

S-chürdüm cugiò i'l fuonz regnaiva.
A nos Daniel üngün nu vzaiva.

Curius cha mauncha il sbragizi;
que fo als homens bod stramizi.

L'üschun d'la tann'eira serro.
'Na platta d'crap haun lo pusto.

Il raig quel crap ho sigillo,
cha zist nu vegna schmuvanto.

Darius, giand a ches'alura,
cun stainta ho raggiunt sa dmura.

La tschaina d'eira prepareda.
El nu manget niauncha bucheda.

La saira, cun glüsch da fuschellas,
solaivan gnir las giuvintschellas

a suner flöta, invidedas.
Ma hoz sun gnidas rinvidas.

Il raig sto mel. S'ho trid sömgio,
s'büttaiv'in let be vienò.

Anguoschas tuotta not sto'l our,
l'es varsagio fin aint il cour.

Daniel - che faiva quel intaunt?
L'eira quiet, nu's daiv'al plaunt.

Chantaiva psalms ed urazchuns,
nu faiva cas dals grands liuns.

Quels, buns scu giats sieus peis sfruschaivan.
Ad eiran chöntschs, in pos l'laschaivan.

E traunteraint ils mess da Dieu:
sieurs aungels, ho'l dal sgür udieu.

A quels es facil reuschieu
da tgnair in frain l'menascharia.

Passand, las commas faivan vent.
Quels zieva vaun, dorman gugent.

Cur cha Daniel eir lo chantet,
sieu auditori bain tadlet.

E mess dal Segner in bgerüras
sun lo tar sias creatüras.

E già al tschêl as muossa l'alva.
Daniel adur'a Quel chi salva.

Il raig percunter s'fo pissers.
El craja cha tuot saja pers.

El nu tgnair'oura pü in let.
Bain, schi lur'oura! Be sulet

el vo al lö dals noschs liuns,
nu so cha quels sun uossa buns.

Daniel, saro el digià mort?
Il raig nu chatt'üngün cuffort.

El cuorra viesü per l'üert,
l'es bod bod per der sü il spiert.

El clama cun vuschetta pchaduossa:
„Daniel, Daniel, vivast aunch'uossa?“

Tadlo ho'l bain scha quel clamess.
E mera cò! la vusch dal mess:

„Pür sü da cho, cha eau stun bain!
Eau d'he il cour e spiert serain.

D'he vis precis cha l'urazchun
per quels chi's fidan es friun.“

Al raig paraiva da sömger,
que nu pudaiv'el bod incler.

Ma uossa, uossa l'eira cler:
Qualchos'uschè be Dieu po fer.

L'ho fat placats: „L'prüm, l'Dieu dal tschêl,
que es il Dieu da Daniel.

El güd'a nus, El es Salveder,
da tuot es El bandus Creeder.“

S'inclegia cha quels impiegos
sun gnies bainbod tuots chastios.

Ma l'hom da Dieu il prüm da tuot
dess gnir piglio sü da giò suot!

Ed uossa per quist nouv mamvagl
gnit oura il pü bel sulagl.

Utschels chi chauntan, l'üert s'infitta,
e tuot chi s'impla d'nouva vita.

Chi vess accò pü bel giavüsch?
Daniel chi ura illa glüsch.

La creaziun es tuot sclarida,
l'ouvra da Dieu es benedida.

